

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Анотація

В аналітичній записці проаналізовано стан упровадження інновацій у 2014-2017 рр. в Україні в цілому та в регіонах, роль підприємництва при впровадженні інновацій; надано низку рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності в напрямку прискорення інноваційного розвитку країни.

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Стан упровадження інновацій в Україні

Досвід економічно успішних країн свідчить, що для динамічно стійкого розвитку економіки необхідно масштабне впровадження інновацій у всі сфери діяльності, особливо це стосується інновацій у підприємстві. Саме це забезпечує безперервне оновлення технічної і технологічної бази виробництва, освоєння і випуск нової конкурентоспроможної продукції, ефективне проникнення на світові ринки товарів і послуг та зростання добробуту населення. Для прикладу, в розвинених країнах 85-90 % приросту ВВП забезпечується шляхом виробництва та експорту наукомістких високотехнологічних товарів, натомість частка України складає 1-1,5 % .¹

В Україні рівень упровадження інновацій на сьогодні є все ще досить низьким, за рівнем технологічності українська промисловість на третину позаду від показників ЄС, за часткою хай-тек-продукції в експорті відстає у чотири-вісім разів, за енергоефективністю – у десятеро. За роки незалежності інноваційна сфера нашої країни не стала по-справжньому привабливою для вітчизняних та іноземних інвесторів, в Україні відсутня екосистема для розвитку та впровадження інновацій.

На думку експертів Агенції з інкубації та реалізації інноваційних проектів у сфері оборонних технологій² основними проблемами, що стримують розвиток інноваційних процесів в Україні є:

- відсутність науково-методологічної бази формування інноваційної системи;

---

¹ Третяк Н. М. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні / Н. М. Третяк //Фінансовий простір. – 2015. – № 3 (11). – С. 112–158.

² Стратегія розвитку інновацій в Україні (Вступ).- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: /<https://www.slideshare.net/ukrinnovate/ss-80531956>

- відсутність системності у здійснюваних державою заходах щодо реалізації інноваційного потенціалу національної економіки;
- державне управління інноваційною діяльністю здійснюється без чітко сформульованої стратегії науково-технологічного та інноваційного розвитку, послідовної та виваженої зовнішньої та внутрішньої економічної політики;
- відсутність дієвої системи пріоритетів розвитку науково-технологічної сфери (пріоритети інноваційного розвитку проголошені суто формально, механізми їх реалізації не відпрацьовані);
- неготовність апарату державного управління до предметної діяльності, спрямованої на інноваційний розвиток економіки;
- нескоординованість дій суб'єктів інноваційної діяльності;
- недостатність фінансових ресурсів для забезпечення наукових досліджень та впровадження інноваційних розробок.

З метою покращення ситуації в Україні прийнято ряд законодавчих актів стосовно підтримки підприємництва та впровадження інновацій. Це і Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про інноваційну діяльність», Закони України „Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва”, «Про стимулювання розвитку регіонів».

Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначено наступні стратегічні напрями на 2011-2021 роки: впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій; освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки; освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій; впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування; розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних

технологій, робототехніки. До першочергових пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» також віднесено залучення інвестицій та запровадження стимулюючих механізмів інвестиційної діяльності з метою створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього підприємництва.³ У 2009 р. було створено, та у 2010 р. затверджено проект «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів»⁴, у 2016 р. Мінекономрозвитку України розроблено проект Стратегії розвитку високотехнологічних індустрій для України до 2025 року. У січні 2018 року Урядом схвалена Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та план заходів щодо її реалізації.

У 2017 році Кабінет Міністрів України розпочав роботу Ради інновацій, яка має стати ефективним інструментом взаємодії уряду, бізнесу та представників наукових кіл, а також майданчиком напрацювання важливих рішень у цій сфері⁵. З 2018 року в Україні починає працювати Фонд підтримки інновацій та стартапів з бюджетом близько 50 млн грн, і за оцінкою Кабінету Міністрів ці кошти можуть профінансувати близько 80 найбільш перспективних проектів. У країні також створена і діє Державна інноваційна фінансово-кредитна установа Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, діяльність якої спрямовується на залучення зовнішніх і внутрішніх інвестиційних інноваційних та кредитних ресурсів для фінансування вітчизняних проектів та зміцнення економіки України.

Міністерство освіти та науки (МОН) України на даний час виконує 2 стратегічних завдання, які мають дати поштовх розвитку інновацій: створення нової Стратегії інноваційного розвитку України та написання проектів законів «Про підтримку інновацій», «Про трансфер технологій».

---

³ Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

⁴ Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102632.html

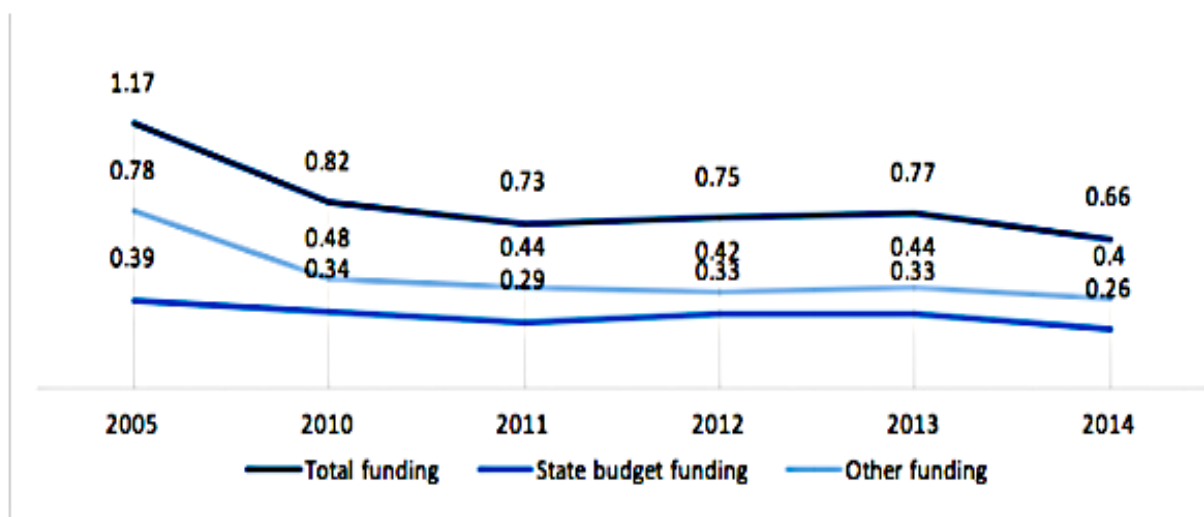
⁵ Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/premyer-ministr-uryad-zapochatkovuye-robotu-radi-innovacij-klyuchova-meta-zapustiti-sistemu-pidtrimki-j-rozvitku-tehnologij>

У травні 2018 р. підписано протокол щодо розподілу повноважень у сфері інновацій між МОН та Мінекономрозвитку. Так, МОН формуватиме інноваційне середовище в навчальних і наукових закладах, а Мінекономрозвитку забезпечить умови для комерціалізації винаходів.⁶

Незважаючи на всі ці кроки, українські інновації поки що існують здебільшого на папері або «іммігрують» разом із винахідниками за кордон. При цьому намагання профінансувати науку не призводять до бажаного ефекту, у тому числі через те, що процес капіталізації в цій сфері відсутній⁶.

Крім того, протягом останніх років країна значно втратила свій науково-технічний потенціал. Згідно з дослідженнями Світового Банку обсяги фінансування наукових досліджень та винаходів в Україні знизилися з 1,17 відсотка ВВП у 2005 році до 0,66 відсотка у 2014 році (Рис.1). Це спричинило зменшення загальної кількості дослідників та призвело до того, що багато з них шукали роботу в інших країнах.⁷

Figure 2. GERD 2005–2014

Source: Schuch et al 2016, p. 28, data from OECD.

Рис.1. Динаміка фінансування наукових досліджень та розробок в Україні до загального обсягу ВВП, %*

*Джерело: Звіт Світового Банку “Україна - Діагностика екосистем інновацій та підприємництва”

⁶<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/strategiya-innovacijnogo-rozvitku-ukrayini-vrahovuvatime-izrayilskij-dosvid-liliya-grinevich-na-naukovij-ministerskij-konferenciyi-v-izrayili>

⁷ Ukraine - Innovation and entrepreneurship ecosystem diagnostic.:WB Report. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/curated/en/126971509628933853/Ukraine-Innovation-and-entrepreneurship-ecosystem-diagnostic>

Так, у 1990 р. в Україні було зосереджено 6,5 % світового науково-технічного потенціалу при чисельності населення, яке становило близько 0,1 % світового. З кожної тисячі зайнятих 11 осіб працювали в науково-технічній сфері. За період з 1990 р. по 2015 р. кількість науковців скоротилася з 313 тис. осіб до 63,8 тис. осіб, тобто у 4,9 разу.⁸ У грудні 2017 р. за даними Держстату в Україні науковими дослідженнями та розробками займалося всього 87,2 тис. осіб. За даними ЮНЕСКО у 2013 р. річні витрати на одного науковця в світі в середньому склали 190 тис. дол., у США один вчений обходиться майже в 300 тис. доларів на рік, у Південній Кореї – 200 тис. дол., в Європейському Союзі в середньому витрати на одного науковця в рік складають понад 160 тис. дол., в Африці – 106 тис. дол. США. А в Україні на одного науковця в рік припадає лише 9,3 тис. дол.⁹

Як результат, наша країна вже декілька років відстає в рейтингу країн з інноваційною економікою «Innovation Index», який складає агентство Bloomberg на основі показників у сфері освіти, частки персоналу в дослідницькій сфері, ринкової вартості ІТ-компаній, витрат на високотехнологічне виробництво й інших.

Згідно з цим дослідженням Україна у 2017 р. потрапила в трійку аутсайдерів за економічною прибутковістю промисловості, а також опустилася на 4 позиції в загальному рейтингу інноваційності порівняно з 2016 р., зайнявши 46-е місце у топ-50.¹⁰ Зараз в списку Україна випереджає тільки Кіпр, Південну Африку, Іран і Марокко. У той же час Україна зберігає високу 21-у позицію за ефективністю вищої освіти, яку розраховують за часткою працівників з дипломами вузів і кількості випускників з інженерним і технічним вищою освітою. За патентної активності Україна також відчуває себе відносно впевнено – 27-е місце з 50.

---

⁸ Безрукова Н.В. Особливості побудови інноваційної економіки: аналіз досвіду Китаю та реалії України / Н.В. Безрукова, А.Ю. Лекунович // Ефективна економіка – 2017-№ 04. [Електронний ресурс] – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

⁹ Украинская наука: как работают, так и платят - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://asn.in.ua/ru/news/publishing/69775-ukrainskaja-nauka-kak-rabotajut-tak-i-platjat.html>

¹⁰ <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/bloomberg-opublikovala-rezultaty-rejtinga-innovation-index-338352/>

Що стосується «Глобального індексу інновацій» (GII)¹¹, який щорічно публікується Корнельським університетом, INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, то у 2017 році Україна зайняла 50-е місце серед 127 країн (з 92,5 % населення світу і 97,6 % світового ВВП). Як видно з таблиці 1, Україна протягом 2014-2017 рр. покращила показник «Глобальний індекс інновацій» на 13 пунктів. Покращено також показники «Розвиток бізнесу» (+44), «Простота створення бізнесу» (+44), «Простота сплати податків» (+53), «Інформаційні та комунікаційні технології» (+16) та інші.

Таблиця 1

Рейтинги України у Глобальному індексі інновацій (GII) у 2014 – 2017 рр.*

	2014	2015	2016	2017
	143 країн	141 країн	128 країн	127 країн
Глобальний індекс інноваційності	63	64	56	50
Коефіцієнт ефективності інновацій	14	15	12	11
Індекс вхідних інновацій	88	84	76	77
Індекс інноваційності виробленої продукції	46	47	40	40
Державні інституції	103	98	101	101
<i>Політична обстановка</i>	86	112	123	122
Політична стабільність та безпека	77	110	125	124
Ефективність уряду	109	109	88	96
<i>Регуляторне середовище</i>	90	89	84	82
<i>Розвиток бізнесу</i>	122	92	79	78
Простота створення бізнесу	62	64	29	18
Простота припинення бізнесу	136	121	113	120
Простота сплати податків	119	85	81	66
<i>Дослідження та розробки (НДДКР)</i>	48	45	50	51
Дослідники та науковці	46	46	44	49
Валові витрати на НДДКР	47	44	54	54
Інформаційні та комунікаційні технології	84	89	87	68
Використання ІТК	87	89	92	93
Урядові онлайн-сервіси	90	112	105	70
Користувачі онлайн-сервісами	79	76	74	32
Кредитування бізнесу	67	60	58	71
Простота отримання кредитів	13	16	18	19

¹¹<https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

Внутрішні кредити приватному сектору	52	42	38	54
Загальний кредитний портфель мікрофінансових організацій	67	64	81	80
Інвестиції	127	136	113	107
Знання та технології	32	34	33	32
Темпи зростання ВВП на людину, зайняту	21	66	96	97
Нова концентрація бізнесу	62	70	74	74
Всього витрат на комп'ютерне програмне забезпечення	43	47	20	6
Виробництво високотехнологічної і середньотехнологічної продукції	50	46	45	56
Високотехнологічний експорт	46	47	45	46
Комунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги, експорт % до торгівлі	56	36	23	15
Чистий відтік прямих іноземних інвестицій	55	80	62	81
Творчість та креативна індустрія	77	75	58	49

* Джерело: розраховано за даними звітів The Global Innovation Index (GII) за 2014-2017 рр.

Разом із тим країна значно втратила за показниками «Політична стабільність та безпека» (-48 пунктів, 124 місце у світі), а також за такими важливими інноваційними показниками, як «Дослідження та розробки (НДДКР)» (-3 пункти); «Кредитування бізнесу» (-4); «Виробництво високотехнологічної і середньотехнологічної продукції» (-6); «Темпи зростання ВВП на людину, зайняту» (-76). На 26 пунктів ми також втратили позиції по чистому відтоку прямих іноземних інвестицій.

За даними звіту Світового економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність 2017-2018 рр., Україна піднялася на 4 позиції в загальному рейтингу серед 137 досліджуваних країн та посіла 81 місце. Разом із тим Україна погіршила показники за 4-ма із 12-ти критеріїв: інфраструктура – 78 місце проти 75 місця у 2016 р.; ефективність ринку праці – 86 місце проти 73-го у 2016 р.; інновації – 61 місце проти 52-го у 2016 р.; вища, середня і професійна освіта – 35 позиція проти 33-ої у 2016 р. (рис. 4). Рейтинг України за підіндексом «Інновації» згідно зі звітом відповідає 61 місцю, тобто падіння становить 9 позицій, країна погіршила свої позиції за всіма показниками цього підіндексу, окрім показника «Наявність

учених та інженерів» – 25 місце проти 29-го у 2016 р. Найбільше падіння відзначено за критеріями: «Державні закупівлі новітніх технологій і продукції» – з 82 на 96 позицію рейтингу, «Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР» – з 57 на 73 позицію.

За підіндексом «Технологічна готовність» Україна розташувалася на 81 місці рейтингу проти 85-го у 2016 році але покращила свою позицію лише за однією складовою «Використання широкосмугового доступу до мережі Інтернет/ на 100 осіб» – 63 місце проти 64-го у 2016 р. За чотирма іншими складовими підіндексу «Технологічна готовність» Україна погіршила свої позиції в рейтингу. Найбільш стрімке падіння відзначається за показником «Наявність новітніх технологій», за яким Україна втратила 14 позицій у рейтингу. Крім того, найбільш проблемним показником залишається «Іноземні інвестиції та трансфер технологій» – 118 місце.¹²

Вітчизняні статистичні дані також підтверджують низький рівень інноваційності української економіки.

Так, у 2016 рр. питома вага інноваційно активних підприємств становила всього 18,9 % (834 підприємства), і лише 5,0 % з них займалися технологічними інноваціями (продуктові та/або процесові).

За видами економічної діяльності протягом 2014-2016 рр. найвища частка інноваційних підприємств була на підприємствах інформації та телекомунікації (22,1 %), переробної промисловості (21,9 %), фінансової та страхової діяльності (21,7 %) та діяльності у сфері архітектури та інжинірингу (20,1 %). При цьому вища за середню по країні частка підприємств із технологічними інноваціями була серед підприємств переробної промисловості (15,6 %), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря (12,6 %), а також підприємств, які займалися

---

¹²The Global Competitiveness Report 2017-2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017-2018.pdf>

діяльністю у сферах архітектури та інжинірингу, науковими дослідженнями та розробками, рекламною діяльністю – 13,2 %; з нетехнологічними інноваціями – серед підприємств фінансової та страхової діяльності (18,0 %), інформації та телекомунікації (17,3 %), переробної промисловості (15,3 %).

У 2017 р. інноваційною діяльністю в Україні займалися вже менше підприємств – 759, або 16,2 % обстежених, з яких 450 підприємств забезпечили реалізацію інноваційної продукції на 17,7 млрд грн, у т.ч. на 5,5 млрд грн на експорт. У т.ч. всього 16 % підприємств реалізувало нову для ринку продукцію. Інші підприємства (83,8 %) реалізовували продукцію, що була новою виключно для підприємства.¹³

На інновації у 2017 році підприємства витратили 9,1 млрд грн, зокрема, на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 5,9 млрд грн (64,7 % загального обсягу інноваційних витрат), на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,2 млрд грн (23,8 %), на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій) – 21,8 млн грн (0,2 %).

Основним (майже 85 %) джерелом фінансування інноваційних витрат для підприємств у 2017 році були власні кошти – 7704,1 млн грн.. Обсяг коштів вітчизняних та іноземних інвесторів становив 380,9 млн грн, кредитів – 594,5 млн.грн, а кошти державного і місцевих бюджетів всього 322,9 млн грн. (3,5 %).

Що стосується упровадження інновацій, то у 2017 р. лише 53,3 % українських підприємств, які займалися інноваційною діяльністю, впровадили нові види інноваційної продукції (2387 видів, з них лише 477 нових для ринку)¹⁴. Одночасно 832 нові технології було придбано ззовні (таблиця 2).

---

¹³ Державна служба статистики України.

¹⁴ Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2017 році// Експрес-випуск Державної служби статистики / 16.04.2018 № 135/0/05.3вн-18

Упровадження інновацій на промислових підприємствах України у 2017 р.*

	Одиниць
Упроваджено:	4218
Інноваційні види продукції	2387
нові для ринку	477
нові для підприємства	1910
Нові технологічні процеси	1831
з них маловідходні, ресурсозберігаючі	611
Придбано нові технології	832

* Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Таким чином, незважаючи на велику кількість законодавчих та деякі практичні урядові заходи, Україна з року в рік втрачає свій науковий потенціал, українські інновації існують здебільшого на папері або «іммігрують» разом із винахідниками за кордон. Рівень упровадження інновацій є досить низьким, за рівнем технологічності українська промисловість на третину позаду від показників ЄС, за часткою хай-тек-продукції в експорті відстає у чотири-вісім разів, за енергоефективністю – у десятеро. В міжнародних рейтингах інноваційності Україна займає невисокі позиції по багатьох критеріях. Кількість інноваційних підприємств є незначною (16-18 % від промислових) та щорічно знижується (~мінус 10 %), питома вага виробництва та реалізації нової для ринку продукції складає не більше 16 %, впровадження інновацій відбувається лише на половині підприємств, що відносяться до інноваційних. Основним джерелом фінансування інновацій для підприємств залишаються власні кошти, кошти державного і місцевих бюджетів складають всього 3-4 %.

Розвиток інноваційного підприємництва в регіонах України

Процес інноваційного розвитку в Україні все більше характеризується зростанням ролі регіональної складової, а регіональна інноваційна політика

поступово стає важливим фактором економічного та соціального розвитку країни.

Так, відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом визначення і підтримки пріоритетних напрямів як державного/галузевого, так і регіонального та місцевого рівня. Регіони через формування і реалізацію регіональних і місцевих інноваційних програм мають право самостійно займатися підтримкою та розвитком всіх видів інноваційної діяльності, виділяти кошти зі своїх власних бюджетів на провадження науково-дослідницької діяльності та на впровадження інновацій. Крім того, регіони повинні захищати права та інтереси суб'єктів інноваційної діяльності, забезпечувати фінансову підтримку виконання інноваційних проектів, стимулювати комерційні банки та інші фінансово-кредитні установи, що кредитують виконання інноваційних проектів; підтримувати функціонування і розвиток сучасної інноваційної інфраструктури тощо.¹⁵

До переваг, що зумовлюють розвиток інноваційних процесів на регіональному рівні порівняно з національним, можна віднести такі особливості:

1) сукупна близькість великої кількості виробників різних галузей, що своєчасно пропонують спеціалізовані товари і послуги та гнучко відповідають на зміни попиту;

2) залучення регіональних суб'єктів до транснаціональних мереж;

3) поява локальних фондів робочої сили з концентрацією специфічних навиків і форм навчання;

4) культурна та інституційна інфраструктура, яка постійно виникає всередині і навколо промислових кластерів і яка дуже важлива для ефективної роботи єдиної локальної соціально-економічної системи;

---

¹⁵Закон України «Про інноваційну діяльність», ст 6.

5) розвиток довіри між регіональними економічними суб'єктами.¹⁶

Згідно з Заключним звітом незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій Міністерством освіти та науки України, яке несе відповідальність за реалізацію програми «Горизонт 2020» в Україні створено не тільки мережу Національних контактних пунктів, але й мережу контактних пунктів в рамках Регіональної програми «Горизонт 2020» у всіх регіонах, що дозволяє впроваджувати інноваційні проекти на всіх рівнях. Окремі регіони та міста мають власні департаменти та офіси, що відповідають за питання інновацій, в країні діють приблизно 1000 академічних та промислових дослідницьких організацій, більшість з яких знаходяться у Києві (26 %), Харкові (16 %), Львові (6 %) та Дніпрі (6 %).¹⁷

За даними Державної служби статистики за 2014-2016 рр. найвищий рівень інноваційної активності спостерігався на підприємствах Рівненської, Харківської областей та м. Києва, а найвища частка технологічно інноваційних підприємств була у Рівненській (19,1 %), Харківській (18,7 %) та Кіровоградській (14,7 %) областях; нетехнологічно інноваційних підприємств – у м. Києві (17,8 %), Івано-Франківській та Київській областях (по 15,1 %)¹⁸.

У 2017 р. серед регіонів України найбільше інноваційно активних підприємств відмічено в Харківській (111) області, м. Києві (95), Дніпропетровській (51), Львівській (48) та Запорізькій (42) областях (таблиця 3). Найбільша частка інноваційних підприємств в Харківській, Тернопільській, Миколаївській та Черкаській областях.

---

¹⁶Марчук Л. П. Зарубіжні моделі інноваційного розвитку економіки: вибір для наслідування / Л. П. Марчук // Економіка і регіон. - 2011. - № 2. - С. 200-204. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2011_2_43

¹⁷ Заключний звіт незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України/06.03.2017 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://h2020.com.ua/uk/page/4/>

¹⁸ Державна служба статистики України. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2014-2016 років (за міжнародною методологією) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm

**Інноваційна діяльність промислових підприємств за регіонами України,
2017 р. ***

	Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн.грн	Обсяг реалізованої інноваційної продукції усього, млн.грн
	усього, од	у % до загальної кількості обстежених підприємств		
Україна	759	16,2	9117,5	17714,2
Вінницька	24	15,4	100,4	454,7
Волинська	17	16,0	162,1	66,8
Дніпропетровська	51	11,0	1127,3	297,8
Донецька ¹	22	11,5	725,3	3301,9
Житомирська	23	13,9	10,4	155,9
Закарпатська	12	9,0	26,2	358,1
Запорізька	42	19,1	1393,4	4041,2
Івано-Франківська	28	21,7	134,2	105,4
Київська	37	11,0	289,7	770,6
Кіровоградська	24	22,6	504,2	405,6
Луганська ¹	7	10,0	20,2	13,1
Львівська	48	15,2	310,1	763,1
Миколаївська	25	26,9	324,9	417,3
Одеська	36	15,7	150,1	157,6
Полтавська	27	10,4	68,2	243,2
Рівненська	8	5,9	7,3	9,3
Сумська	24	20,5	598,5	601,9
Тернопільська	25	27,5	109,7	126,9
Харківська	111	28,1	890,9	2515,9
Херсонська	15	15,5	56,1	287,6
Хмельницька	8	5,7	24,6	27,8
Черкаська	32	24,4	124,7	583,1
Чернівецька	8	14,5	26,1	46,3
Чернігівська	10	9,6	71,7	345,4
м.Київ	95	20,7	1861,2	1617,7

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

* Джерело: за даними Державної служби статистики України

Разом із тим, як показує аналіз, результати інноваційної діяльності не завжди є найкращими в тих регіонах, де концентровані інноваційно-активні підприємства. Так, наприклад, у Львівській області інноваційно-активних підприємств у 2 рази більше, ніж у Донецькій. При цьому в Донецькій області реалізується в 4,3 разу більше інноваційної продукції – 3301,9 млн грн.

Такі істотні відмінності обумовлені, перш за все, різною галузевою спеціалізацією регіонів, часткою промисловості у загальній регіональній продукції та структурі промисловості, а також характером здійснених інновацій. Наприклад, впровадження нових підходів до організації робочого часу або нових методів матеріально-технічного обслуговування, доставки або розповсюдження продукції може не впливати на обсяги виробленої та реалізованої інноваційної продукції, а мати відношення до стандартної продукції підприємства тощо.

За обсягом витрат на інноваційну діяльність у п'ятірку кращих регіонів у 2017 році увійшли м. Київ (1861,2 млн грн), Запоріжська (1393,4 млн грн), Дніпропетровська (1127,3 млн грн), Харківська (890,9 млн грн) та Донецька (890,9 млн грн) області.

Серед видів економічної діяльності найбільше коштів на інновації витрачено підприємствами з виробництва машин і устаткування (13,5 %), інших транспортних засобів (13,3 %), харчових продуктів (12,6 %). За обсягами реалізованої інноваційної продукції у 2017 р. лідирують Запоріжська (4041,2 млн грн), Донецька (3301,9 млн грн) та Харківська (2516 млн грн) області, м. Київ (1618 млн грн) (Рис.2).

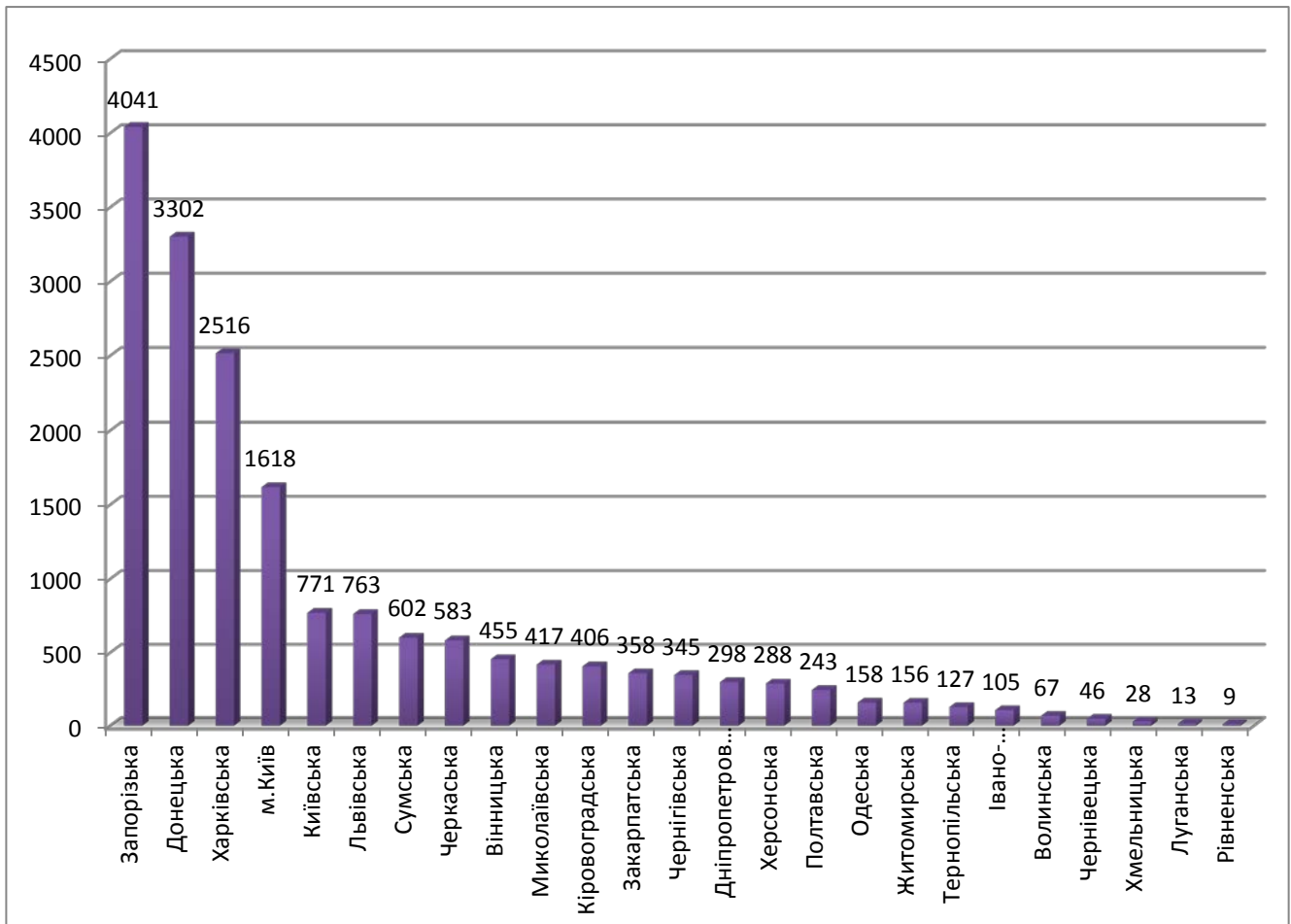

Рис. 2. Регіони України за обсягом реалізованої у 2017 році інноваційної продукції, млн.грн

* Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Аналіз статистичних даних показує, що 9 регіонів України (Харківська, Тернопільська, Миколаївська, Черкаська, Кіровоградська, Івано-Франківська, м.Київ, Сумська та Запорізька), що мають більший відсоток інноваційних підприємств, ніж в середньому по Україні, витратили на інноваційну діяльність 65,2 % від загального обсягу коштів за рік та реалізували майже 59 % від обсягу реалізованої продукції всієї країни (таблиця 4).

Діяльність інноваційних промислових підприємств в залежності від їх частки у загальній кількості, 2017 р. *

		Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн.грн	Обсяг реалізованої інноваційної продукції усього, млн.грн
		усього, од	у % до загальної кількості обстежених підприємств		
1	Харківська	111,0	28,1	890,9	2515,9
2	Тернопільська	25,0	27,5	109,7	126,9
3	Миколаївська	25,0	26,9	324,9	417,3
4	Черкаська	32,0	24,4	124,7	583,1
5	Кіровоградська	24,0	22,6	504,2	405,6
6	Івано-Франківська	28,0	21,7	134,2	105,4
7	м.Київ	95,0	20,7	1861,2	1617,7
8	Сумська	24,0	20,5	598,5	601,9
9	Запорізька	42,0	19,1	1393,4	4041,2
	<i>Разом:</i>	<i>406,0</i>		<i>5941,7</i>	<i>10415,0</i>
	Україна	759,0	16,2	9117,5	17714,2

* Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Що стосується впровадження інноваційної продукції, то у 2017 році із 759 інноваційних підприємств України впроваджували інновації 672 підприємства, це майже 14,4 % всіх обстежених. Найбільшу кількість інноваційних видів продукції впроваджено на підприємствах Харківської (16,6 % загальної кількості впроваджених видів інноваційної продукції), Запорізької (13,4 %), Львівської (10,3 %), Сумської (9,1 %) областей та м. Києва (8,3 %); за видами економічної діяльності – на підприємствах з виробництва машин і устаткування (23,9 %), харчових продуктів (21,4 %), основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (7,8 %).

Необхідно зазначити, що фінансова самостійність регіонів, яку вони отримали внаслідок реформи децентралізації, можливість розпоряджатися місцевими ресурсами, підвищена відповідальність місцевих органів влади за

соціальний розвиток створюють необхідну економічну основу та мотиви для активізації інновативно-інвестиційної активності. На порядок денний більшості громад стає необхідність розробки місцевих стратегій інноваційного розвитку як складової частини загальної стратегії розвитку території. Метою такої стратегії повинно стати забезпечення інноваційної привабливості регіону, зокрема: можливість впровадження наукових та науково-технічних розробок у виробництво, ефективність освоєння інноваційних проектів, рівень фінансового забезпечення інноваційної діяльності, ступінь розвитку інноваційної інфраструктури тощо.¹⁹

На думку деяких експертів для успішної реалізації інноваційної діяльності регіонам також варто створювати спеціальні території пріоритетного розвитку, де запроваджується спеціальний режим інвестиційно-інноваційної діяльності з метою освоєння випуску нових видів інноваційної продукції, організації високотехнологічних виробництв та створення нових робочих місць. Дійовим інструментом можуть стати науково-технічні зони (екосистеми), де діє офіційний правовий режим, орієнтований на розвиток наукового і виробничого потенціалу регіону шляхом стимулювання фундаментальних досліджень з подальшим впровадженням наукових розробок у виробництво. Крім того, варто реалізувати механізми позабюджетного стимулювання науково-технічного прогресу, передусім механізми довгострокового кредитування через інструменти рефінансування комерційних банків, створення для цього банку реконструкції та розвитку, а також іпотечної банківської установи.²⁰

На державному рівні при написанні Стратегії інноваційного розвитку, на нашу думку, необхідно визначити напрями та шляхи впровадження інновацій в економічній сфері та виробничій діяльності враховуючи регіональний аспект. Таке комплексне застосування інновацій у всіх сферах

---

¹⁹Башкатова С.В.Роль інновацій в економічному розвитку регіонів- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/SND/Economics/13_bashkatova%20s.v..doc.htm

²⁰Башкатова С.В.Роль інновацій в економічному розвитку регіонів - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/SND/Economics/13_bashkatova%20s.v..doc.htm

життєдіяльності регіону дозволить подолати існуючі проблеми та загрози і забезпечити соціально-економічний розвиток регіонів нашої держави.²¹

Крім того, необхідно враховувати кращий досвід Європейського Союзу з підтримки стратегій розумних спеціалізацій за допомогою яких регіони стануть конкурентоспроможними на глобальному рівні, та які можуть допомогти залучати інвестиції у регіон. Розвиток смарт-спеціалізацій також важливий для усунення прогалів у існуючих секторальних регіональних ланцюжках доданої вартості та підтримки міжнародного аспекту для інтеграції економіки України в глобальні ланцюжки вартості.²²

Таким чином, фінансова самостійність та відповідальність регіонів, можливість розпоряджатися місцевими ресурсами створюють необхідну економічну основу та мотиви для активізації інновативно-інвестиційної активності на місцях. Регіональна інноваційна політика стає важливим фактором економічного та соціального розвитку країни та повинна бути направлена на активізацію місцевих органів влади щодо підтримки підприємців та підприємств, що розробляють, впроваджують та реалізують інноваційні види товарів та послуг.

Роль малого та середнього підприємництва у впровадженні інновацій

Слід зазначити, що існує прямий зв'язок між розміром підприємства і його рівнем інноваційності, оскільки для впровадження інновацій необхідно мати певну кількість персоналу, задіяного у виконанні наукових досліджень і розробок (далі – НДР). Відповідно, в Україні протягом останніх років найвища частка як технологічно інноваційних, так і нетехнологічно інноваційних підприємств була серед великих підприємств (відповідно 11,5 % і 8,2 %) (табл. 5).

---

²¹ І. А. Чухно. Роль інновацій в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2015/26.pdf

²² Smart Specialisation Platform -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>

Разом із тим багаторічне домінування в економіці великих підприємств «старопромислових» галузей, які забезпечували економічне зростання періоду 2000-2007 рр. та фактична відсутність в країні інноваційно-активних підприємств у секторі малого та середнього підприємництва (МСП), стало, на думку експертів, однією з важливих причин низького рівня інноваційності економіки України.²³

Таблиця 5

Розподіл підприємств за типами інновацій та кількістю працюючих, 2014-2016 рр. *(відсотків)

	Обстежені підприємства, усього	З них інноваційно активні	У тому числі запроваджували		
			технологічні інновації	технологічні та нетехнологічні інновації	нетехнологічні інновації
Усього	100,0	18,4	5,0	6,8	6,6
у т.ч. з кількістю працюючих					
до 49 осіб	100,0	14,8	3,8	4,9	6,1
50–249 осіб	100,0	24,7	7,3	9,8	7,6
250 осіб і більше	100,0	39,6	11,5	19,9	8,2

* Джерело: за даними Державної служби статистики України

У розвинених країнах малий та середній бізнес є так званими «економічними агентами», що займають центральну ланку в інноваційній системі країни, формують попит на інноваційну продукцію і на результати інтелектуальної праці та перетворюють їх в інноваційний капітал. Для прикладу, інноваційні малі та середні підприємства у Франції та у Німеччині складають 60-80 % від загальної їх кількості. Політика розвинених європейських держав є постійно спрямованою на підвищення інноваційного потенціалу саме малого та середнього підприємництва шляхом надання їм грантів та пільгових кредитів, консультацій та інформаційної підтримки через мережу технологічних інкубаторів. Для цього створені і функціонують центри технологічної інформації (Данія), центри бізнес-зв'язків

²³ Ю.Марчук –Особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні: досвід Польщі - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2014/01/04/>

(Великобританія), фонди сприяння трансферу технологій (Швеція), інноваційні координаційні центри (Франція, Великобританія, Греція).²⁴

В Україні малі та середні підприємства становлять більш ніж 99 % від усіх вітчизняних підприємств та реалізують більш ніж половину загального обсягу продукції, товарів і послуг. Економічна політика України в сфері МСП регулюється постановою Верховної Ради України від 13 квітня 2016 р. № 1090-VIII Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу»; «Стратегією сталого розвитку «Україна-2020», Концепцією «Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 рр.»; проектом «Форсайт Економіки України: 2015-2030 роки» та ін. 24 травня 2017 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію розвитку малого та середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р., а 10 травня 2018 р. затверджено План заходів щодо її реалізації.

Разом із тим проблеми податкового навантаження на МСП, безробіття, постійна турбулентність через законодавчі зміни, відсутність умов для отримання кредитів та ін. все ще залишаються нерозв'язаними. Як результат, тільки за 2010-2016 рр. в Україні було закрито 72 441 підприємство, а в 2017 р. ця тенденція ще більше посилилася.²⁵ Майже 39 % опитаних керівників МСП оцінили поточне загальноекономічне середовище в країні негативно, більшість з них (58 %) бачать державу як «перешкоду» чи «обмеження» для бізнесу, а решта 28 % назвали державу «ворогом» бізнесу, особливо в сфері регуляторних процедур та податкового адміністрування.²⁶

Європейські інструменти розвитку інновацій МСП в Україні розвинені слабо, або не працюють. Згідно з заключним звітом незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій на

²⁴ А.Мокій, Ю.Полякова, Ю.Слюсарчук Інноваційна активність малого та середнього підприємництва: теоретико-методологічні та прикладні аспекти. УДК 334.012.64:658.589/ Вісник КНУ ім.Т.Шевченка, 2010 рік.

²⁵ С. Г. Корольова, І. В. Макалюк. Вплив держави на розвиток підприємництва. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iuf.edu.ua/wp-content/uploads/images/stories/journal/journal042018.pdf>

²⁶ І.Федець. Не лише офіційна статистика: що думає бізнес про діловий клімат в країні - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/09/18/629187/>.

практиці існують певні проблеми з створенням технологічних парків та недостатня ефективність цього інструмента, відсутня незалежна оцінка діяльності наукових парків.²⁷ Що стосується таких інструментів підтримки інновацій МСП як доступ до наукових розробок та ідей, допомога у виході на зовнішні ринки, фінансування інноваційних та інше, то з боку держави поки що така підтримка незначна або відсутня.

На даний час в Україні створено лише проект High Tech Office, що фінансується Світовим банком за рахунок наданого кредиту, й який є першим проектом моделі інтегрованої підтримки (інкубатори/акселератори) для високотехнологічних стартапів, включаючи фінансування й навчання. На початковій стадії реалізації знаходиться також фінансування вітчизняних проектів-стартапів за рахунок коштів Державної інноваційної фінансово-кредитної установи Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, діяльність якої полягає у залученні для цього зовнішніх і внутрішніх інвестиційних інноваційних та кредитних ресурсів. У травні 2018 р. на ці цілі виділено 100 млн грн.

Як результат, у 2012-2014 рр. в Україні лише 11,3 % малих та 19,7 % середніх підприємств були інноваційно-активними. У 2014-2016 рр. ці показники дещо підвищилися: 14,8 % малих та 24,7 % середніх підприємств (рис. 3), але все одно вони не досягають навіть рівня сусідньої нам Польщі (30 %).

---

²⁷ Заключний звіт незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України/06.03.2017 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: /<http://h2020.com.ua/uk/page/4/>

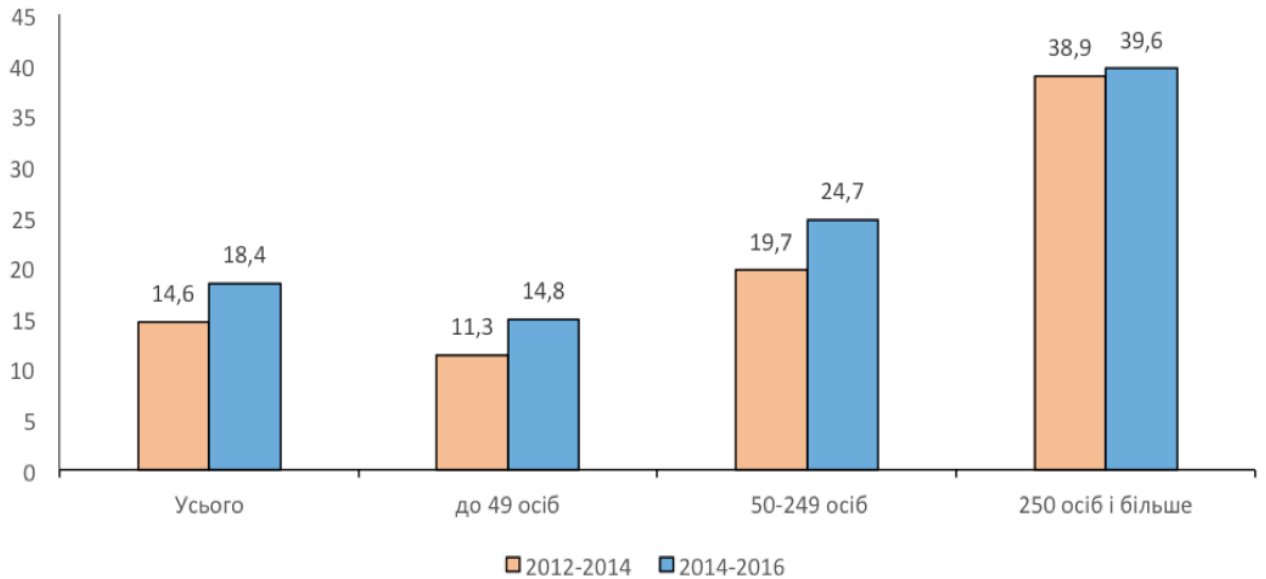

Рис.3. Розподіл інноваційно активних підприємств за кількістю працюючих, % (за результатами обстеження 2012-2014рр. та 2014-2016рр.)

* Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Серед причин, що перешкоджають впровадженню інновацій, основними є низький попит на інновації, відсутність коштів, труднощі в отриманні державної допомоги та інші (таблиця 6).

Таблиця 6

Розподіл неінноваційних підприємств за причинами що перешкождали здійсненню інновацій протягом 2014-2016 рр.,%

Немає вагомих причин здійснювати інновації, в т.ч.	83,0
Низький попит на інновації на ринку	10,2
Через попередні інновації	8,7
Через дуженьзьку конкуренцію підприємства на ринку	5,9
Відсутність хороших ідей або можливостей для інновацій	9,3
Можливому впровадженню інновацій перешкоджають вагомі чинники, в т.ч.	17,0
Відсутність коштів у межах підприємства	9,7
Відсутність кредитів або приватного капіталу	5,0
Зависокі витрати на інновації	9,0
Відсутність кваліфікованих працівників	2,0
Відсутність партнерів по співпраці	1,4
Труднощі в отриманні державної допомоги або субсидій для інновацій	6,5
Невизначений попит на інноваційні ідеї	2,8
Занадто велика конкуренція на ринку	5,3
Законодавчі/нормативні акти, що створили додаткове навантаження	5,8

* Джерело: за даними Державної служби статистики України

Разом із тим, згідно з опитуванням, проведеним Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, начна частина керівників підприємств висловлює сподівання, що їхній бізнес буде зростати вже найближчим часом, а майже половина опитаних МСП (46 %) планують вийти на нові географічні ринки протягом наступних двох років. Це включає як вихід на ринки за межі області, так і вихід на зовнішні ринки (Європейського Союзу та інших країн). Спробувати себе на зовнішніх ринках планує одне із п'яти опитаних МСП. Також задля розвитку підприємці вкладають ресурси в інновації та маркетинг. Так, 56 % підприємств повідомляють, що впровадили певні інновації протягом двох років, що передували опитуванню. Це було, як правило, виробництво нових продуктів або надання нових послуг, а також нововведення у процес виробництва, доставки чи збуту товарів.²⁸

За цих умов, на нашу думку, в Україні необхідно починати формувати державну інноваційну політику згідно з принципом «Спочатку думаймо про мале»,²⁹ а першочерговим завданням держави має стати втілення в життя європейських підходів до розвитку малого та середнього бізнесу згідно з принципами, викладеними в Акті з питань малого бізнесу (АМБ) для Європи (Small Business Act for Europe, SBA). Саме АМБ передбачає здійснення Єврокомісією та країнами-членами ЄС низки заходів щодо орієнтування органів державної влади на потреби МСП, на полегшення їх доступу до фінансування, до навчання та здобуття нових знань, на створення пільгових умов для початку діяльності та забезпечення доступу до інформації і сучасних технологій тощо.

Таким чином, підприємства малого та середнього бізнесу в Україні мають інноваційний потенціал та бажання до розвитку, проте існують

²⁸ Щорічна оцінка ділового клімату 2016 (короткий звіт) / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/sme_development/working_papers_sme?pid=5651

²⁹ The Small Business Act for Europe, SBA- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/>

проблеми, пов'язані з неможливістю фінансування ними науково-технічних робіт, відсутністю кваліфікованих кадрів, законодавчим неврегулюванням тощо. Хоча в країні номінально існують майже всі інститути інноваційного розвитку (венчурні фонди, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій, технологічні та наукові парки, технологічні кластери, тощо), їх діяльність не відповідає сучасним викликам та не є ефективною. Головним завданням політики щодо розвитку інноваційного підприємництва має стати втілення в життя європейських підходів до розвитку малого та середнього бізнесу згідно з принципами, викладеними в Акті з питань малого бізнесу (АМБ) для Європи.

ВИСНОВКИ

Головною метою та умовою впровадження інновацій в Україні є забезпечення високого рівня інноваційної активності вітчизняних підприємств і суспільства в цілому, оскільки інноваційний підхід є не тільки важливою складовою конкурентоспроможності національної економіки, а й реформує всі сфери суспільного життя.

Разом із тим науково-технічний потенціал держави на сьогодні є вкрай незначний, кількість інноваційних підприємств складає 16-18 % від промислових та щорічно знижується, рівень упровадження інновацій є досить низьким. Незважаючи на велику кількість законодавчих та деякі практичні урядові заходи, Україна втрачає свій науковий потенціал, українські інновації існують здебільшого на папері, у міжнародних рейтингах інноваційності Україна займає невисокі позиції по багатьох критеріях. Відсутня державна фінансова підтримка інноваційних проектів (основним джерелом фінансування інновацій для підприємств залишаються власні кошти, кошти державного і місцевих бюджетів складають всього 3-4 %), низькою є правова охорона об'єктів інтелектуальної власності, у підприємств

недостатньо коштів на одержання зарубіжних патентів та для проведення сучасних маркетингових досліджень міжнародного ринку технологій. Хоча в країні номінально існують майже всі інститути інноваційного розвитку, їх діяльність не відповідає сучасним викликам та не є достатньо ефективною. Рівень підприємницької інноваційної активності малого та середнього бізнесу є низьким. Крім того, в країні поступово зростають міжрегіональні диспропорції у розміщенні інституційної інфраструктури інноваційної діяльності.³⁰

За цих умов регіональна інноваційна політика є важливим фактором економічного та соціального розвитку країни, а інноваційний потенціал регіону може стати основою для здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, проектно-конструкторських і технологічних робіт, які сприяють вирішенню наукових, науково-технічних, соціально-економічних та екологічних проблем на державному, регіональному та галузевому рівнях. Використання інновацій таким чином може стати ефективним засобом економічного розвитку не тільки регіону, а й держави в цілому.³¹

З метою створення сприятливого середовища для подальшої науково-технічної діяльності, впровадження інновацій та для залучення до фінансування інновацій приватного та іноземного капіталу, на рівні держави необхідно здійснити ряд стратегічних, законодавчих та інституційних ініціатив.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. З метою стимулювання розвитку та впровадження інновацій в Україні **Кабінету Міністрів України** прискорити затвердження розробленого Міністерством економічного розвитку та торгівлі проекту «Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року» та План заходів щодо її реалізації.

---

³⁰ Юлія Марчук .Особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні: досвід Польщі.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2014/01/04/>

³¹ Алла Паулик. Проблеми та перспективи розвитку інноваційного потенціалу економіки регіону. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/11/2-4-1-2015-29.pdf>

2. Міністерству економічного розвитку і торгівлі України:

- з метою поліпшення умов виробничої інноваційної діяльності підприємств всіх форм власності та підприємців-інноваторів, розробити рекомендації щодо створення та фінансування в регіонах спеціальних інноваційних площадок;

- здійснити аналіз ефективності діяльності наукових та технологічних парків України та розробити пропозиції та рекомендації щодо удосконалення їх роботи;

- забезпечити імплементацію Акту з питань малого бізнесу (АМБ) для Європи (Small Business Act for Europe, SBA) в План заходів розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

3. Міністерству освіти та науки України в проекті Стратегії інноваційного розвитку України:

- передбачити формування в Україні національної системи впровадження науково-технічних досягнень за механізмом «освіта – наука – технології –промисловість»;

-з метою побудови ефективної багаторівневої державної інноваційної політики, визначити умови та перспективи розвитку не тільки державних, а й регіональних інноваційних структур, проаналізувати доцільність кластерного підходу до реалізації інноваційної діяльності (організація мереж кластерів, розташованих у різних регіонах країни);

- використати досвід Європейського Союзу щодо підтримки стратегій розумних спеціалізацій, а саме проект ЄС-RIS3 «Підтримка відсталих регіонів», направлений на розробку комплексного підходу до інноваційного зростання і управління, підвищення конкурентоздатності регіонів.

К. Г. Юрченко
відділ регіональної політики
Національний інститут стратегічних досліджень
липень 2018 р.